

*Kedeldragt afreaktion:
Selv om frygtreaktionerne
på momentet Overraskelse
(kedeldragten) ligger lidt
højt, er rottweilerens gen-
snitlige afreaktion på
momente meget fin.*

Mentalbeskrivelsen kan og skal bruges bedre

Rottweilerklubben råder over verdens bedste avlsværktøj - vi bruger det blot alt for lidt

*Tekst, grafer og fotos: Sten Søndergaard
Statistik: Mikael Lambertsen*

Kammeratskabsaften hed det dengang. Men stemningen var alt andet end kammeratlig, da min kone og jeg første gang sammen med vores første rottweiler stillede til klubbens hovedudstilling.

Det var i 1990, og debatten for og imod halekupe-ring rasede for fuld udblæsning. I Rottweilerklubben var stort set alle imod et forbud mod halekupe-ring - og min kone og jeg havde begået den dumhed som de eneste at stille på udstillingen med en hund, der havde hele sin lange hale.

Under spisningen fik vi derfor lov til at sidde helt for os selv ved et af bordene. Godt hen på aftenen kom der dog en enkelt rottweilermand hen og satte sig ved siden af os - men kun for at overfuse os på

det groveste på grund af den famøse hale. Det var dét kammeratskab.

Ud over en flot 3. præmie (det hed det dengang) fra eksteriørdommer Alice Christensen husker jeg kun en enkelt episode fra bedømmelsen af hanhundene.

En meget stor hanhund blev åbenbart træt af at løbe rundt i ringen med sin ejer og begyndte at knurre ildevarslende. Da det ikke hjalp, huggede hunden tænderne grundigt i førerens venstre arm - og holdt fast. Så kunne han lære det, kunne han !

Det tog seks - skriver seks - minutter for dommer, officials og andre velmenene at få hunden til at slippe sit greb i armen. På det tidspunkt var føreren hvid som et lagen af smerte og måtte hjælpes ud af ringen.

En uddøende race

Heldigvis viste det sig hurtigt, at både den grove hundefører fra kammeratskabsaftenen og den voldsomt aggressive hanhund på udstillingen var uddøende typer i Rottweilerklubben. Siden 1976 havde ansvarlige, fremsynede opdrættere anvendt mentaltesten i deres avlsarbejde. Det betød, at de mest

aggressive hunde - og hundeførere ? - efterhånden blev sorteret ud af avlen. Og godt for det. Ellers tyder meget på, at rottweilern var kommet med på den første forbudsliste fra 1991 sammen med pitbull terrier og tosa.

De fleste, der har haft fingeren på pulsen i Rottweilerklubben siden dengang, vil nok være enige i, at den beskrevne udvikling med mere omgængelige og mindre aggressive og angrebslystne rottweilere fortsatte op gennem 90'erne. Til gavn for racens omdømme og til glæde for de, der gerne vil have en rottweiler, der både fungerer perfekt som familiehund og alligevel gøre sig fint gældende i brugshundesporten.

Mental stagnation

Efter årtusindsskiftet er den positive udvikling og forbedring af racens temperament imidlertid lige så stille klinget ud. Vi må konstatere, at på en række kritiske punkter er rottweilern i dag ikke mentalt og temperamentsmæssigt bedre, end den var i 2001. Det dokumenterer resultaterne fra de gennemførte mentalbeskrivelser tilbage fra dengang og frem til nu.

- Vi er ikke i tvivl om, at det skyldes, at opdrætterne ikke i nær samme omfang som tidligere bruger mentalbeskrivelsen som værktøj i avlen. Måske har vi ikke været gode nok til at forklare, hvorfor mentalbeskrivelsen er et langt bedre avlsværktøj end blot at se på brugsresultaterne. Brugstitler siger ikke meget om, hvilke egenskaber, en hund giver videre til hvalpene. Titler handler derimod i høj grad om hundeførerens evner og træningsindsats, ikke om hundens arvelige egenskaber, forklarer den tidligere formand for MT-udvalget, Mikael Lambertsen.

Hans udsagn understøttes også af, at færre og færre rottweilere blev stillet til mentalbeskrivelsen fra 2001 til 2010. Faktisk faldt antallet af mentalbeskrivne hunde fra 100 til 51 hunde pr. år på de ti år. I 2011 steg antallet af mentalbeskrivne hunde så igen til 114 som følge af kravet om en gennemført mentalbeskrivelse for at kunne stambogsføre hvalpene i DKK, og i 2014 er der blevet mentalbeskrevet 112 hunde.

Mentalbeskrivelsen skal bruges

- Det giver i sig selv ikke meget mening at mentalbeskrive de kommende avlshunde, hvis resultaterne fra mentalbeskrivelsen ikke bliver brugt i avlsarbejdet. Det viser statistikken over de samlede resultater af mentalbeskrivelsen fra 2001 til 2014. På alle punkter, måske med en enkelt undtagelse,

ligger hundene i dag på samme mentale niveau som i 2001. Det er godt, når vi ser på egenskaber som socialadfærd, legelyst og tendens til stress, hvor gennemsnittet for racen ligger meget fint. Men det er ikke godt, når vi ser på så vigtige egenskaber som frygt, nysgerrighed og afreaktion. Her er der stadig lang vej igen, før rottweilern lever op til klubbens avlsmål, fortsætter Mikael Lambertsen.

Jagtlysten ligger også noget under klubbens avlsmål, men er efter Mikael Lambertsens mening ikke alarmerende. Tværtimod.

- I disse år, hvor samfundet og ikke mindst pressen retter fokus mod hundeoverfald og bidepisoder, og hvor rottweilern i den grad er i søgelyset, er det godt at dæmpe jagtlysten i rottweilern noget. Erfaringen fra de seneste års ulykker viser, at det meget ofte er overdreven jagtadfærd, der ligger bag de voldsomme bidepisoder. Aggressiviteten spiller naturligvis også ind, når vi ser på bidulykkerne, men her er rottweilern også så småt på vej i den rigtige retning, siger Mikael Lambertsen og fortsætter:

- Men det kan ærgre mig, at vi ikke ser flere hunde til den udvidede mentalbeskrivelse. Den "store" beskrivelse er udviklet netop med henblik på de store brugshunderacer og giver meget bedre information om egenskaber som for eksempel kamplyst og aggressivitet end den obligatoriske mentalbeskrivelse. Derfor burde alle ansvarlige opdrættere stille til den udvidede beskrivelse, som ud over i Rottweilerklubben også anvendes i Dansk Hovawartklub.

Hvalpekøberne bør stille krav

Uanset om hunden kun har gennemført den almindelige mentalbeskrivelse eller den udvidede, er det vigtigt at bruge resultaterne i avlen.

- I praksis kan man ikke finde den optimale avlskombination, hvor forældrene forbedrer racen både eksteriørmæssigt og på alle mentale punkter. Derfor er man som opdrætter nødt til at sætte sig nogle præcise avlsmål og prioritere efter dem. Her er det vigtigt at have fokus på egenskaber som jagtlyst, aggressivitet, nysgerrighed, frygt og afreaktion, hvor forældre kombinationens gennemsnit på de enkelte mentale egenskaber skal ligge over racens gennemsnit. Det er den eneste effektive måde at få sat gang i forbedringen af rottweilerns temperament fremover. Men hvis hvalpekøberne konsekvent forlanger mentalt gode forældredyr, og opdrætterne tager deres ansvar alvorligt, giver den positive udvikling sig selv, fastslår Mikael Lambertsen.

Han peger desuden på, at det for mange nye opdrættere kunne være en hjælp, hvis MT-gruppen og Avlsrådet i Rottweilerklubben fandt ud af at gå sammen om at hjælpe opdrætterne med at opstille præcise mentale, eksteriørmæssige og sundhedsmæssige avlsmål i et fast system. På den måde kunne kommende hvalpekøbere få en meget bedre varedeklaration på hvalpene og dermed bedre hjælp til at vælge den rigtige hvalp.

- Desuden kunne et tæt samarbejde mellem MT-gruppen og Avlsrådet måske endda give mulighed for, at opdrætterne kunne hente konkrete og præcise råd om, hvilke avlskombinationer, der bedst resulterer i hvalpe, som opfylder opdrætters personlige avlsmål. Det ville være et stort fremskridt i forhold til i dag, mener Mikael Lambertsen.

Verdens bedste avlsværktøj

Når mentalbeskrivelsen er verdens bedste værktøj i hundevælden skyldes det, at mentalbeskrivelsen kun fokuserer på hundens medfødte egenskaber. Indlærte og tillærte egenskaber ses som "støj" og frasorteres, så vidt det er muligt.

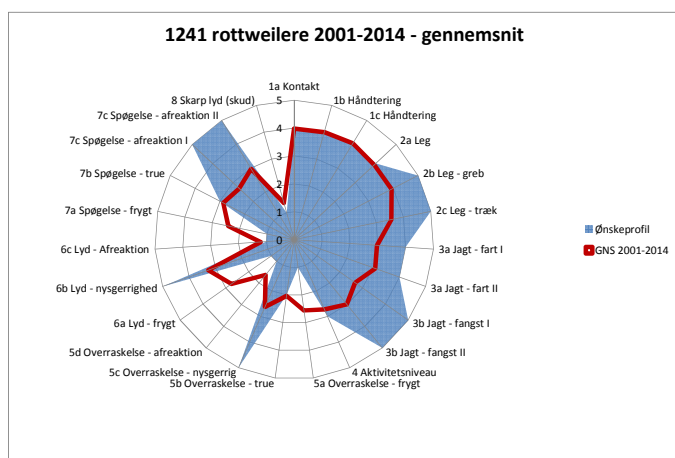
At mentalbeskrivelsen er effektiv som avlsværktøj, når den bruges rigtigt, er videnskabeligt dokumenteret. Den svenske genetiker Per Erik Sundgren (død 2010) fra det svenske universitet for landbrugsvidenskab i Uppsala tjente sin videnskabelige doktorgrad på at dokumentere, hvordan og i hvilket omfang de egenskaber, vi tester i mentalbeskrivelsen, nedarves til afkommet.

Han kunne påvise, at en egenskab som frygt er særdeles arvelig. Hvis et mentalbeskrevet forældrepar gennemsnitligt ligger 1,00 point bedre end

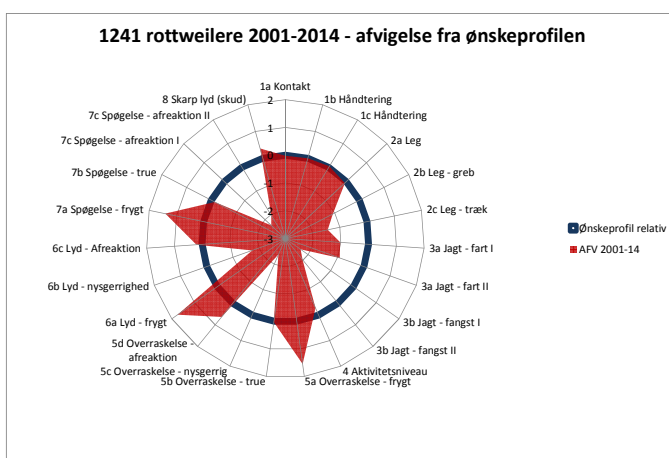
racens gennemsnit, vil gennemsnittet af hvalpenes flugtniveau statistisk ligge 0,35 - 0,4 point bedre end racen i almindelighed. Det er da resultater, der er til at føle på.

Arvbarheden svinger lidt fra race til race og noget mere fra egenskab til egenskab. Således ligger arvbarheden for legelyst noget lavere, for schæfer for eksempel på omkring 25 procent.

Enkelte egenskaber kan ligge helt nede omkring 15 procent, men selv med så relativt lave arvbarheder vil det ikke tage mange hvalpegenerationer at forbedre racens egenskaber, hvis blot viljen til at arbejde seriøst med mentalbeskrivelsen er til stede hos opdrætterne. Samtidig vil hvalpekøberne få en betydelig større sikkerhed for, hvad de egentlig får med hjem, når de henter en otte uger gammel hvalp.

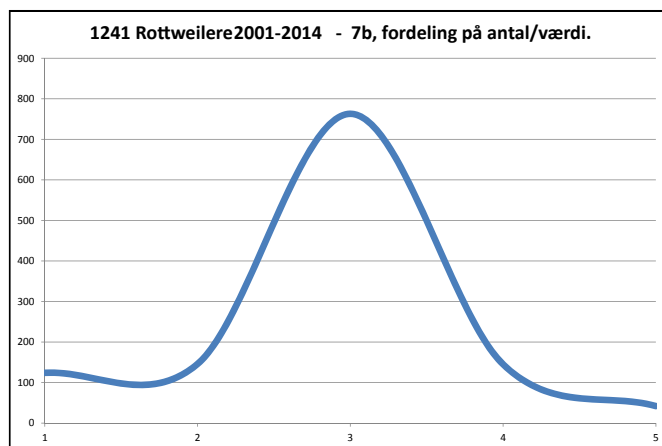

Gennemsnit 2001-2014: Den røde linje viser gennemsnittet af 1241 mentalbeskrevne rottweilere i perioden 2001-2014 sammenholdt med Rottweilerklubbens ønskeprofil for racen, der fremgår af den blå figur.

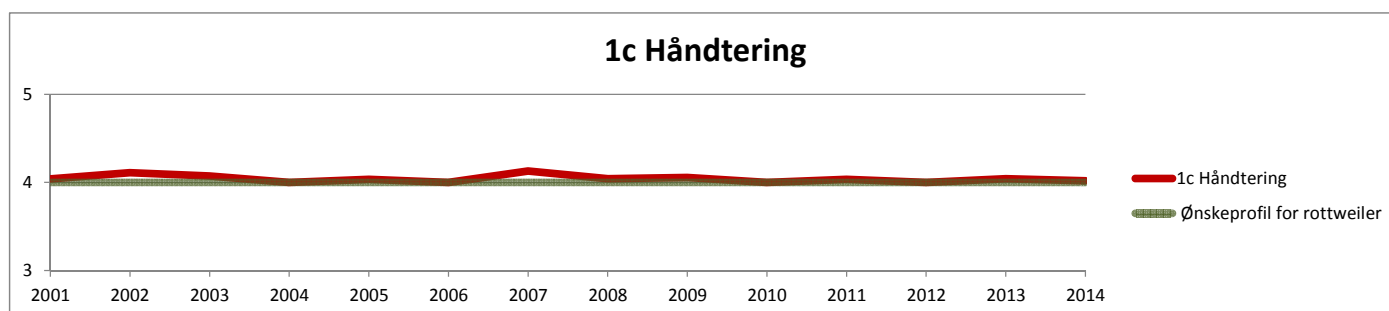
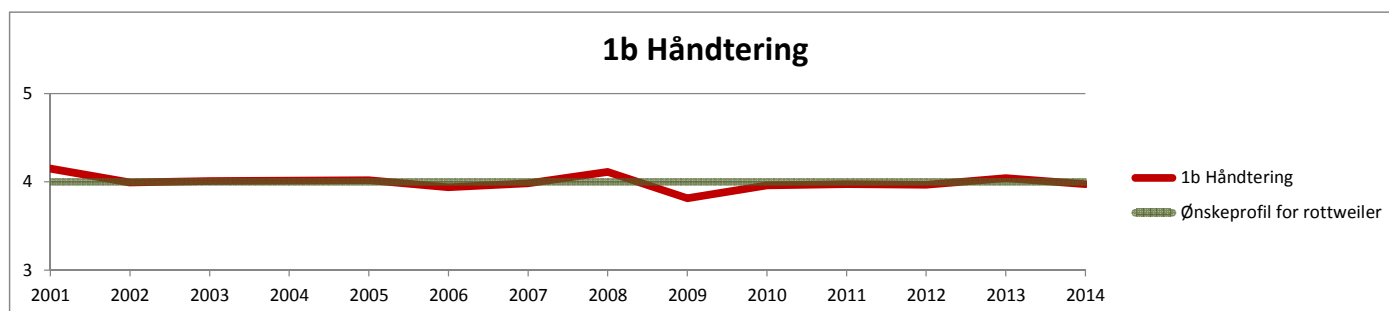
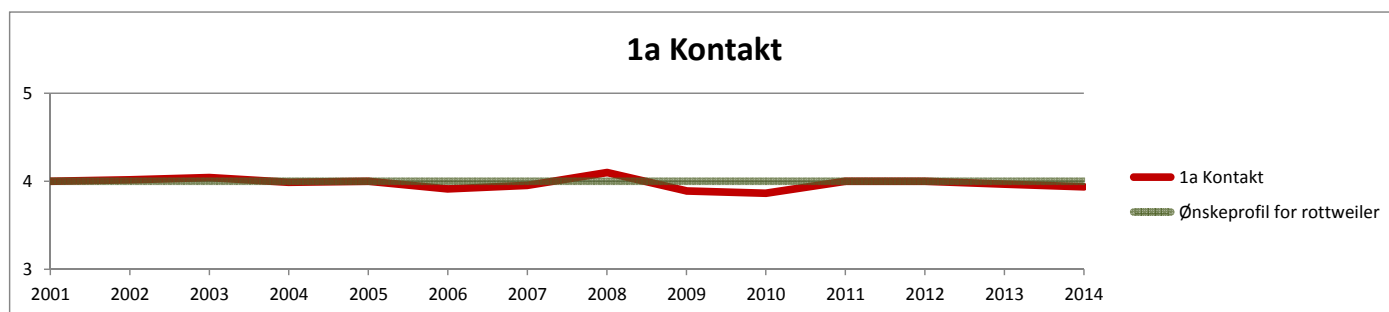
Afvigelse 2001-2014 Diagrammets røde figur viser, hvor meget gennemsnittet af de 1241 mentalbeskrevne rottweilere i perioden 2001-2014 afviger fra Rottweilerklubbens ønskeprofil, der er vist som den blå cirkel.

Adfærdsteorien siger, at hundes adfærd vil fordele sig efter en statistisk normalfordelingskurve. Det passer meget godt med den faktiske kurve, der viser fordelingen af 1241 mentalbeskrevne rottweilere i perioden 2001-2014 på momentet 7b, Spøgelse - trueadfærd. Samtidig viser kurven, at selv om gennemsnittet i trueadfærd ligger meget tæt på ønskeprofiler, dækker tallene alligevel over, at 124 hunde blev beskrevet med 1, som er "ingen trueadfærd", mens 42 hunde blev beskrevet med 5, der dækker over "kraftig trueadfærd med angreb". Værdien 5 er i dag en af de såkaldte "stopklodser", hvor hunden ikke kan opnå avlsret.

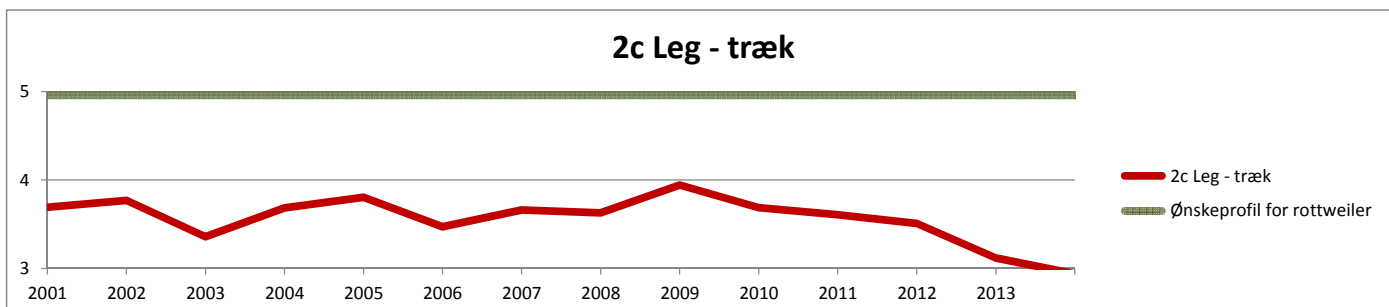
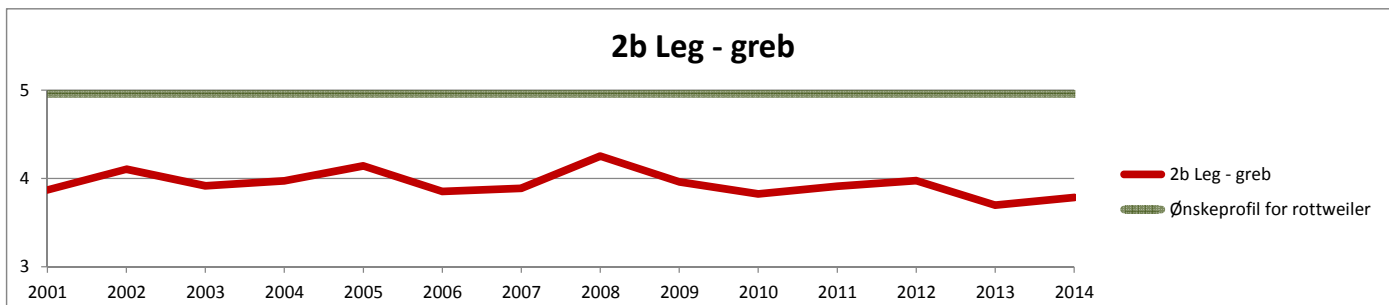
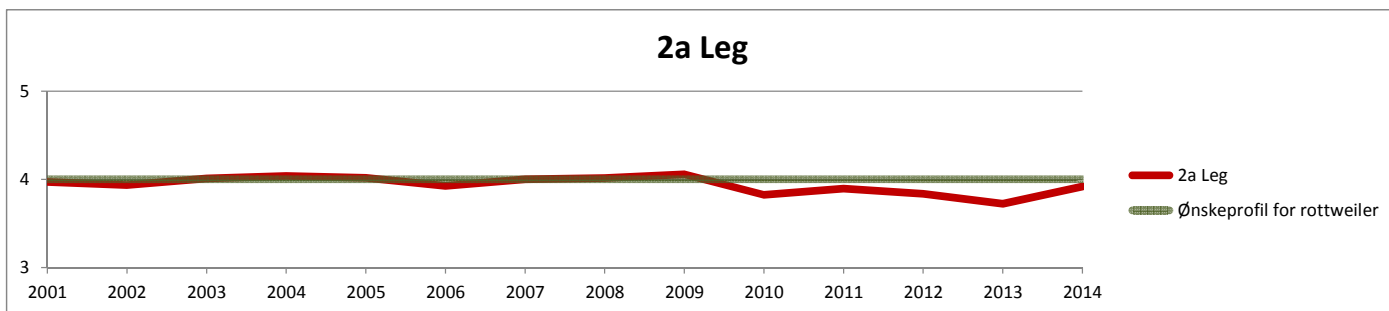
Diagrammerne 1a til 8 (generelt for alle diagrammerne)

I diagrammerne 1a - 8 viser den røde kurve gennemsnittet af de mentalbeskrevne hunde år for år i perioden 2001-2014, sammenholdt med Rottweilerklubbens ønskeprofil, der i diagrammerne er markeret som en grøn streg. Det er meget iøjnefaldende, at diagrammerne som helhed viser, at der i perioden stort set ikke er sket nogen udvikling mentalt i den samlede, beskrevne population af rottweilere. Det gælder både, hvor gennemsnittet af de beskrevne 1241 hunde ligger tæt på ønskeprofilen og hvor gennemsnittet ligger betænkeligt langt fra profilen. Forklaringen er enkel, nemlig at nok bliver rottweilerner i vid udstrækning mentalbeskrevet - men værktøjet anvendes generelt ikke efter hensigten af det store flertal af opdrættere.

Diagrammerne 1a Kontakt til 1c Håndtering

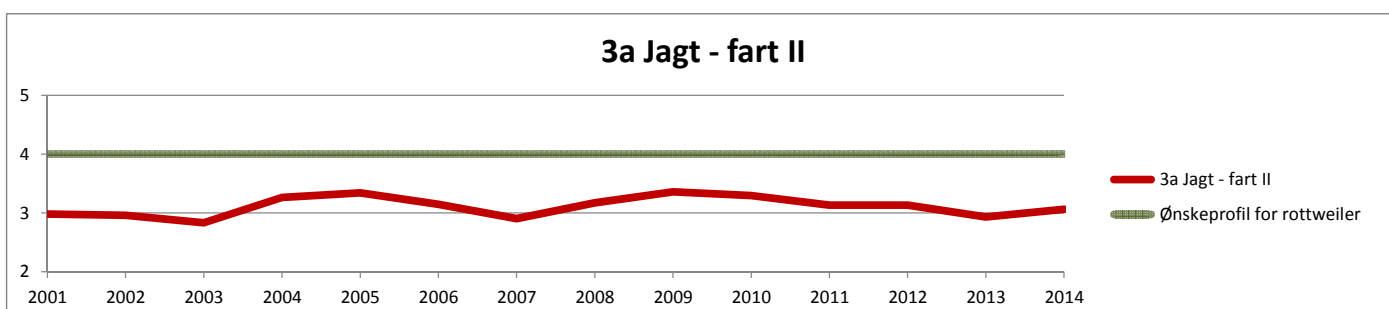
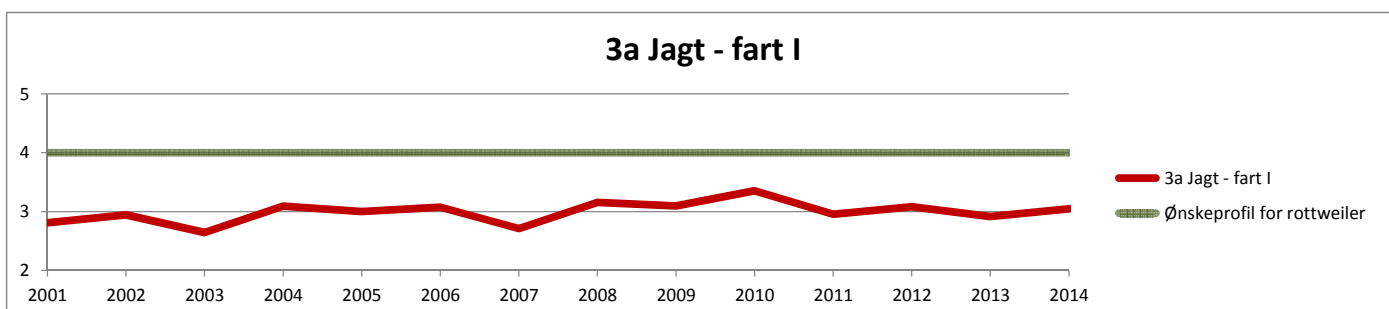
Diagrammerne viser, at gennemsnittet af de beskrevne hunde i årene 2001-2014 ligger så tæt op ad ønskeprofilen, som en racespecialklub i praksis kan drømme om.

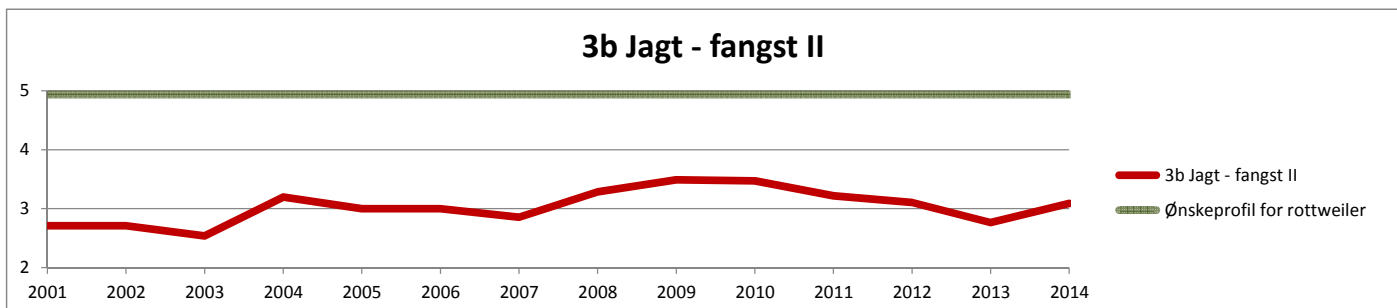
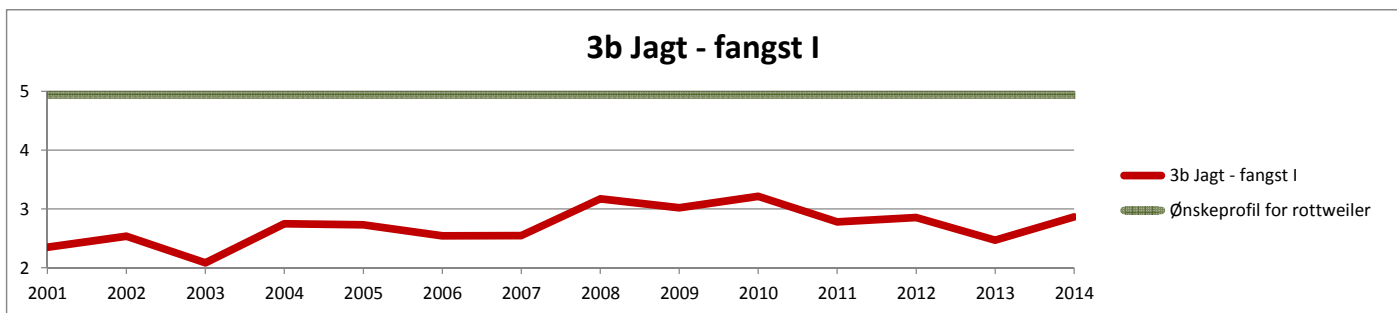

Diagrammerne 2a Leg til 2c Leg - træk

Diagram 2a Leg viser, at gennemsnittet af de beskrevne 1241 rottweilere ligger meget tæt på ønskeprofilen. Det er et virkeligt positivt resultat, fordi legelyst og lyst til at samarbejde med fører og en venlig fremmed person er forudsætningen for al træning. Grebet som vist i diagram 2b ligger ret konstant 1 under ønskeprofilen, hvilket ikke giver anledning til bekymring. Et gennemsnit altid vil ligge i en vis afstand fra ønskeprofilen, hvis den har værdien 1 eller 5, der er tærskelværdierne yderpunkter i mentalbeskrivelsen.

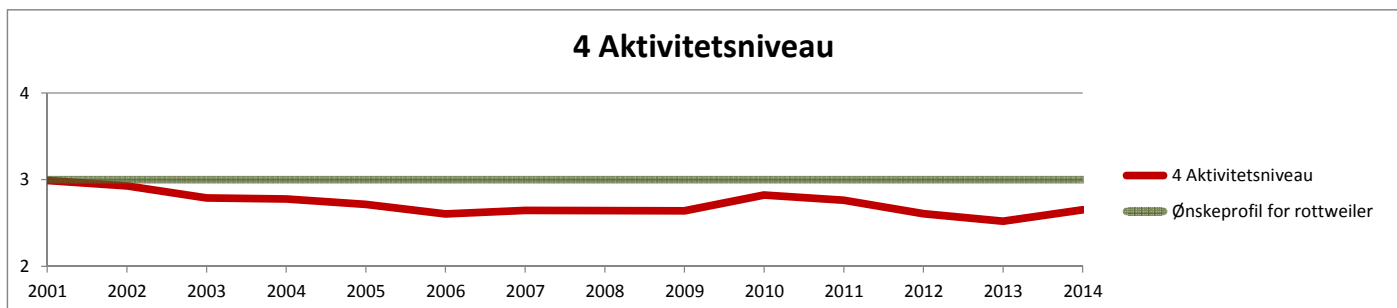
Diagram 2c Leg - træk er det eneste, der viser en klar faldende tendens, her fra 2009 til 2013, hvor DKK tog momentet ud af mentalbeskrivelsen.

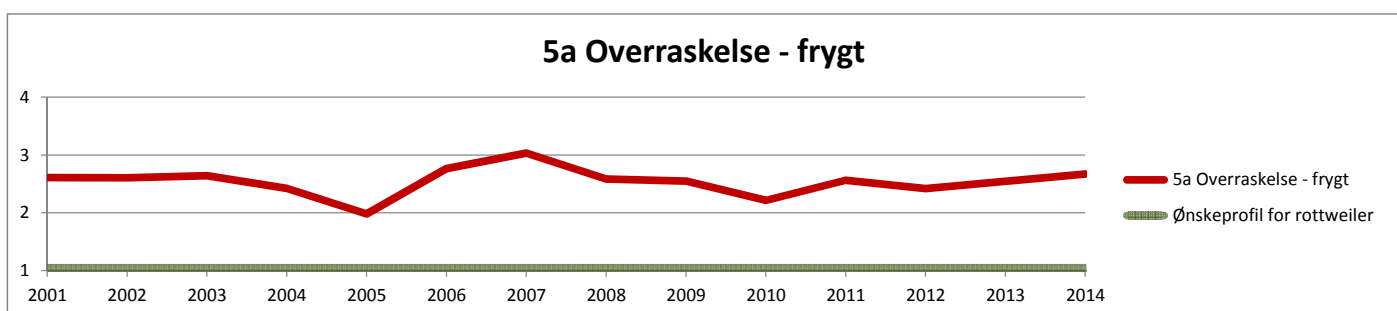
Diagrammerne 3a Jagt - fart I til 3a Jagt - fangst II

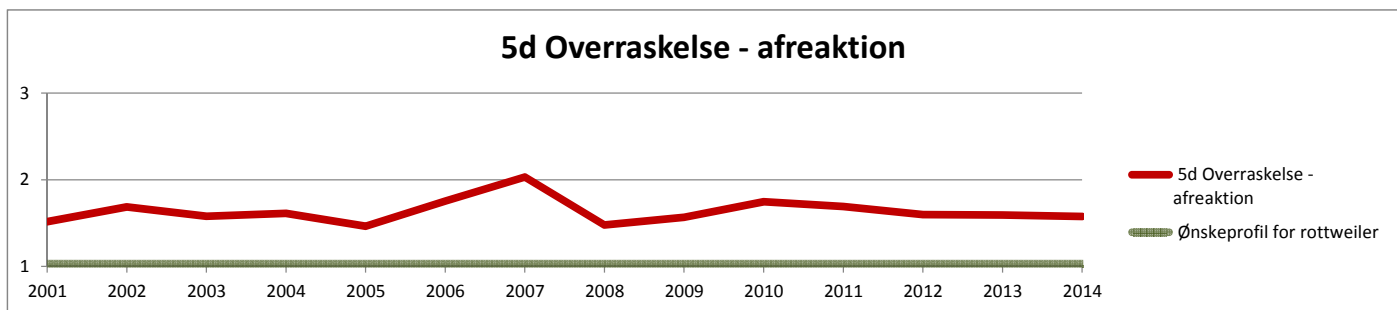
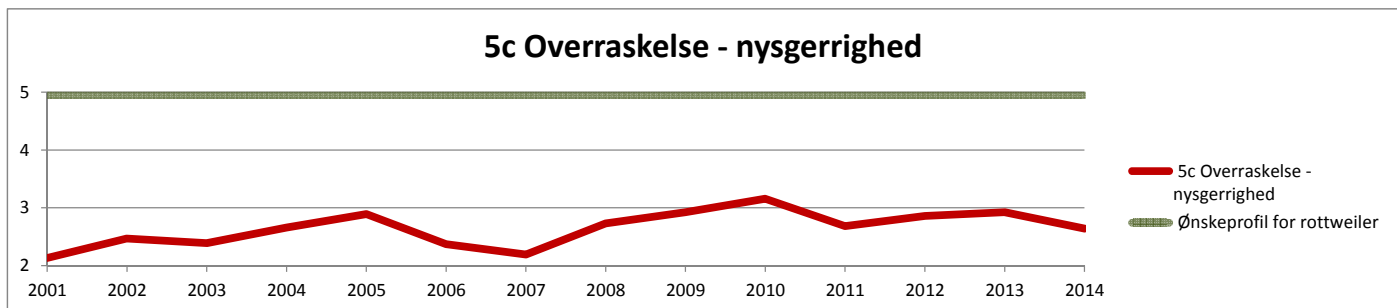
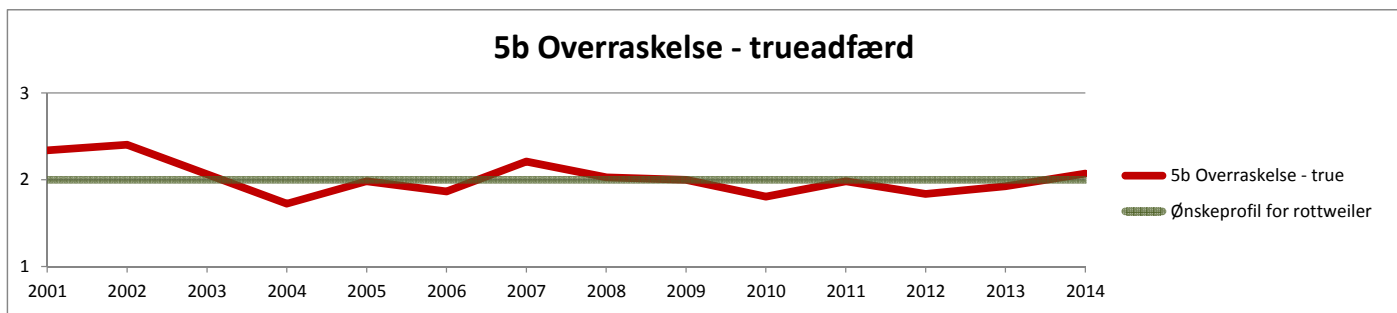
De fire diagrammer viser, at gennemsnittet af de mentalbeskrevne hundes jagtlyst har ligget nogenlunde konstant i hele perioden fra 2001-2014. Farten og intensiteten i løbet efter "byttet" ligger omtrent 1 under ønskeprofilen, mens selve fangstfasen svinger lidt mere over årene men generelt afviger med lidt mere end 2 under ønskeprofilen. Her ser MT-udvalget dog ikke noget stort problem, fordi en generelt lidt lavere jagtlyst i racen end ønskeprofilen lægger op til vil medvirke til at reducere antallet af bidepisoder, der skyldes fejlanbragt jagtadfærd.

Diagrammet 4 - Aktivitetsniveau

Diagrammet viser en svagt faldende tendens i det gennemsnitlige stressniveau - men racen ligger rigtig flot. Spredningen er også meget lille. I de 14 år er der kun tre hunde, der blev beskrevet med et 1-tal, mens seks hunde fik 5. Ud af 1241 hunde er det meget fint.

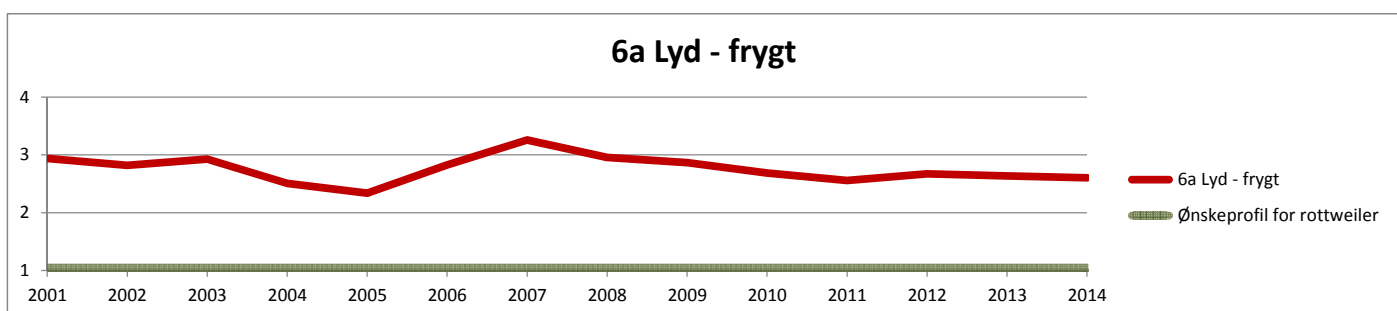

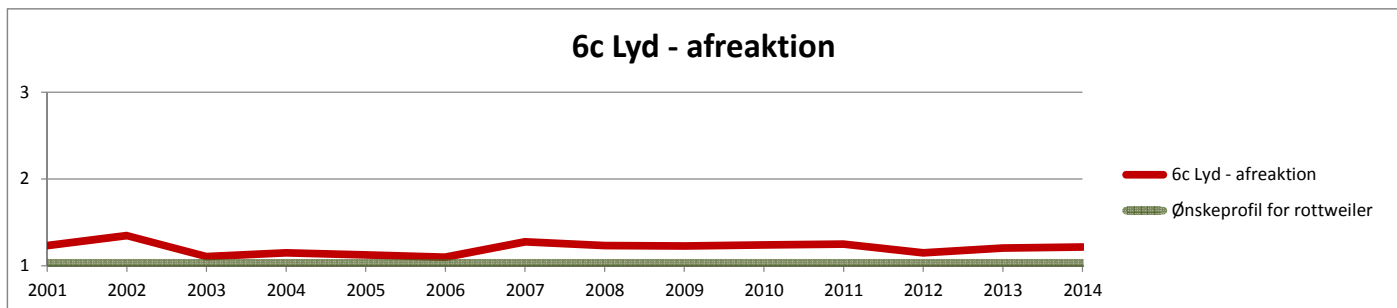
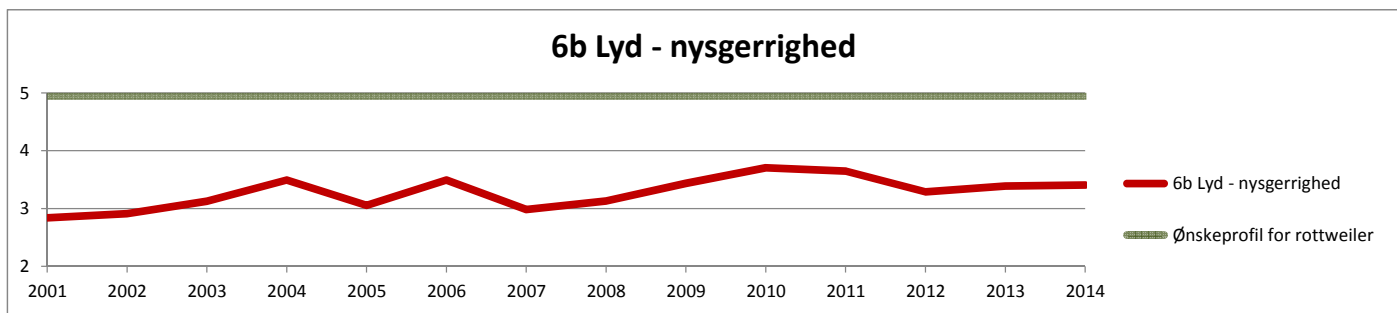
Diagrammerne 5a Overraskelse - frygt til 5d Overraskelse - afreaktion.

Når det gælder reaktionerne på overraskelsen (kedeldragten), kan vi konstatere, at trueadfærden ligger så præcis på ønskeprofilen, som det kan lade sig gøre. Afreaktionen - det vil sige den tilbageværende skræk i hunden, efter den har snuset til dragten, ligger også meget fint.

Frygt- eller skrækreaktionerne er knap acceptable. En afvigelser på 1,8 fra ønskeprofilen kan og bør gøres bedre i de kommende år.

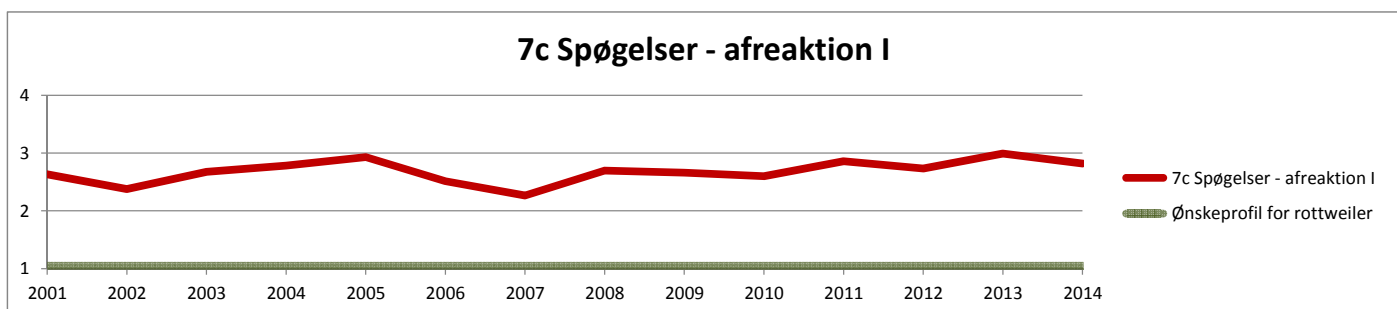
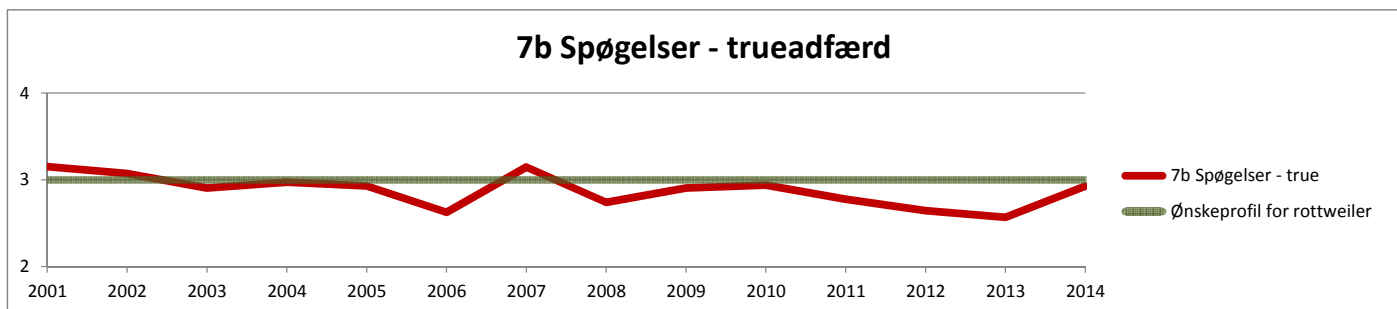
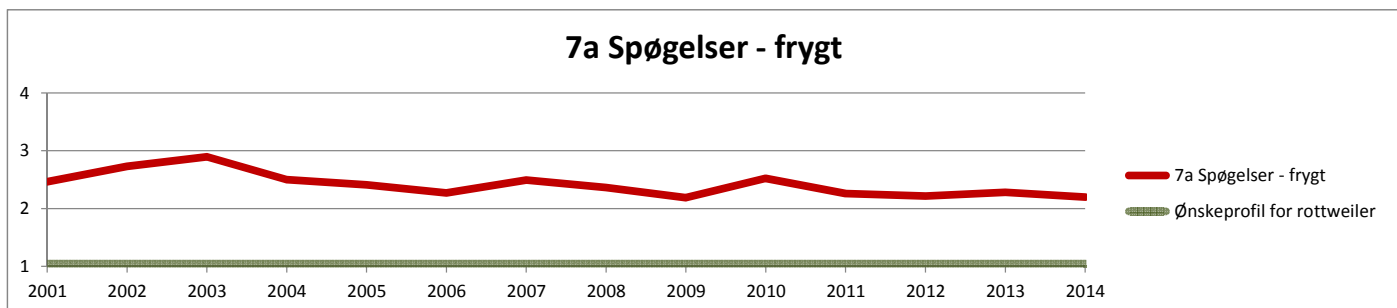
Alvorligst ser det imidlertid ud, når vi ser på nysgerrigheden, altså hundens lyst til at gå frem til dragten og finde ud af, hvad det er, der pludselig sprang op fra jorden. Her ligger ønskeprofilen på værdien 5, mens gennemsnittet af hundene ligger på 2,63, altså en afvigelse på 2,37. Det er for meget og viser, at opdrætterne de kommende år bør arbejde målrettet med at få mere nysgerrighed ind i racen.

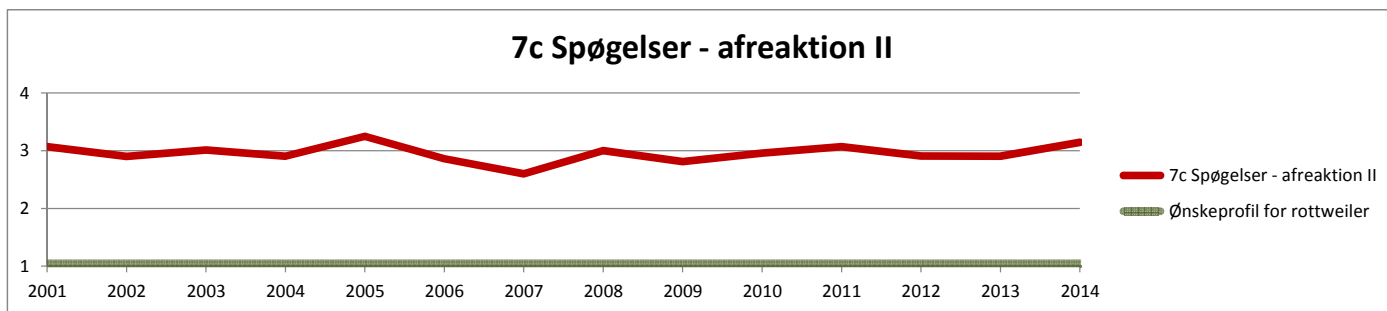

Diagrammerne 6a Lyd - frygt til 6 c Lyd - afreaktion

Når det gælder momentet lyd (skramle-pladen) ligner billedet lidt det, vi har set på den visuelle overraskelse (kedeldragten). Frygt-reaktionerne ligger gennemsnitligt en anelse højere end på den visuelle overraskelse, mens den gennemsnitlige afreaktion ligger noget bedre - faktisk forbløffende tæt på ønskeprofilen med en afvigelse på kun 0,21. Men også her er det nysgerrigheden, der er problemet for rottweileren. En afvigelse på 1,73 bør der arbejdes med fremover.

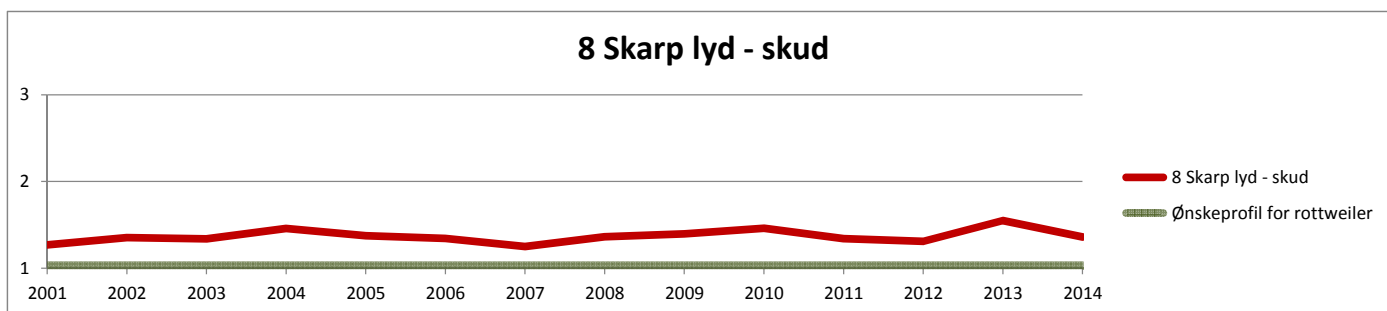

Diagrammerne 7a Spøgelser - frygt til 7c Spøgelser - afreaktion II

Racens gennemsnit, når det gælder frygtreaktionerne på de fremrykkende spøgelse, giver ikke anledning til den helt store bekymring. Ønskeprofilen ligger på værdien 1, mens gennemsnittet er 2,41, altså en afvigelse på 1,41. Trueadfærden ved spøgelse ligger gennemsnitligt helt perfekt, meget tæt op ad ønskeprofilen. Her kan der imidlertid være grund til at se på spredningen, for det gode gennemsnit dækker over over, at der er relativt mange hunde langt fra ønskeprofilen på hver side. Derfor er der på dette moment lavet en speciel kurve over spredningen.

Det største problem på momentet spøgelse er imidlertid afreaktionen, her altså hvor meget hjælp hundene skal have for at komme frem til spøgelse. I virkeligheden er det igen den alt for lave nysgerrighed i racen, der spiller ind med afvigelser fra ønskeprofilen på 2,31 på første spøgelse og 2,03 på andet spøgelse.

Diagrammet 8 Skarp lyd - skud

Resultatet viser, at rottweilern ikke har problemer med skudræthed. Gennemsnittet i racen ligger meget tæt på ønskeprofilen på værdien 1. I hele perioden er der kun 13 hunde eller cirka 1 procent, der er beskrevet med 4 eller 5 og dermed kategoriserede som skudrædde. Det er flot resultat, som opdrætterne kun kan være stolte af.